

Pyrura Rudohlavý jako mazlíček

Autor: Vítězslav Eliáš

Článek byl otištěn ve zkrácené podobě v časopise Papoušci, číslo 2_2009 a je zveřejněn se svolením redakce.

Na úvod mi dovoluete malé představení:

S chovem papoušků jsem začínal v sedmdesátých letech, stejně jako většina chovatelů již ve svých klukovských letech s kanáry, andulkami a dalšími australskými papoušky. Pak nastala v chovu papoušků celkem dlouhá přestávka, přišly jiné povinnosti, rodina, zaměstnání, stavba domu, chov jiných zvířat, zejména Bernských salašnických psů ..., ale láska k ptákům a zejména papouškům zůstala.

Můj comeback k papouškům nastartoval právě časopis Papoušci a I. seminář Svět papoušků a lidí, kde byla právě pyrurům věnována celá jedna kapitola. Pyrurové mne natolik zaujali svým atraktivním vzhledem, velikostí i stejným původem a vzdálenou podobou s aratingy i ary, že moje rozhodnutí bylo: Svůj druhý začátek uskutečnit právě s pyrurami.

Pyrura Rudohlavý druhovým jménem Pyrrhura Rhodoccephala je jedním ze šesti mnou v současnosti chovaných druhů pyrurů.

První svoje pyrury jsem si pořídil v roce 2002 přesto, že byla tenkrát pořizovací cena zhruba čtyřnásobně vyšší, než je cena dnešní. Někteří chovatelé, kterým se podařilo v České republice odchovat prvoodchovy ze zahraničních dovozů, začali svoje chovné páry často houfně prodávat, dokud měli ještě pro ně atraktivní cenu.

První mláďata rudohlavých se mi podařilo odchovat v roce 2004 a pak přišla na odchovy tři chudá léta, kdy jsem neodchoval ani mládě. Ceny pyrurů klesly na čtvrtinu, zájem o ně byl malý a z ptačích burz se vytratil. Sporadicky bylo možno spatřit jiné atraktivnější zbarvené druhy pyrurů. I mou hlavou se začaly honit myšlenky chov těchto papoušků opustit, ale jak to bývá, jako by to ptáci vytušili. Pár, samovolně sestavený z mláďat odchovaných v roce 2004 začal v roce 2007 hnízdit a odchoval první mladá. Absolutorium u mne získali pyrurové právě díky tomuto páru pyrurů rudohlavých v loňském roce, kdy se datuje počátek mého ručního odchovu mláďat. Společně s tímto rodičovským párem jsme za vydatné pomoci mé manželky odchovali celkem 15 mláďat. Pár hnízdí jako o závod. Po posledním zahnízdění, kdy byla v listopadu odebrána 4 mláďata k umělému odchovu si pár dopřál asi měsíční odpočinek a přesto, že byl zkrácen světelný den a snížena teplota opět přistoupil k reprodukci. Tak je dnes v kuchyni v laickém inkubátoru z nevyužitého skleněného terária zase jeden potencionální mazlík pyruráček a další dva bráškové zůstali tentokrát u rodičů v budce, aby jim byla dopřána radost z péče o potomstvo.

Ale abych se stručně vrátil k počátkům a důvodům ručního odchovu. Byly prozaické. Rodiče sice hnízdili jako o život, ale později líhnutá mláďata opomíjeli a ta postupně zaostávala a nejmladší hynula. A tak se zrodila myšlenka zkusit umělý odchov. Následovalo studium odborné literatury, sbírání zkušeností u známých chovatelů.

Dnes po ročních zkušenostech mohu říci, že umělý odchov pyrurů není problematický. Při dodržení všeobecně známých zásad je pyrura vděčný svěřenec i strážník. Mláďata odebírám nejdříve v době kroužkování cca 12. den po vylíhnutí, pokud mne jejich rodiče svou selektivní péčí přinutí, tak i dříve. O mláďata se staráme společně s manželkou, krmíme je pomocí stříkačky a s dobrým výsledkem máme vyzkoušené dokrmovací směsi Kaytee, Nutri Bird a Pretty Bird.

Naše zkušenosti s pyurou rodohlavým jako mazlíkem jsme získali především prostřednictvím čtyř vánočních mláďat z posledního hnízdění loňského roku a to jak osobní, tak zprostředkovaně od dvou jejich nových majitelů.

Jak jsem se již zmínil je umělé ruční dokrmování Pyur rudohlavých relativně bezproblémové. Změna nastává v době odstavování, kdy pyruové již zkouší zobat ovoce, máčená zrníčka nebo piškoty. V té době jejich ochota přijímat dokrmovací kaši ze stříkačky prudce klesá. Pokud mají být z těchto papoušků mazlíci je v této době nutné mláďata brát do ruky častěji i mimo dobu krmení, aby si lidské ruce nezafixovali pouze jako donucovací nástroj. Pyruové v této době, pokud jsou dokrmováni ve skupině, se velmi rychle socializují, přilnou spíše sami k sobě než ke svému náhradnímu rodiči – chovateli. Další komplikace nastává když poznají k čemu mají křídla. To neposedí v misce v poslušném vyčkávání na svoji dávku kaše, ale nadzvednou utěrku, misku, kterou je musíme přikrývat a frnk poznávat svět. Pravděpodobně by bylo ideální pyruy od sebe oddělit ještě před úplným odstavením. Tuto domněnku si potvrdím prostřednictvím v této době dokrmovaným jedináčkem.

Po prvních zkušenostech s odstavením ručně dokrmených pyur jsem váhal, zda právě pyru je tím vhodným papouškem na domácího mazlíka. Ale poslední zkušenosti mi tuto šedivou myšlenku rozehnaly.

Vánoční ručně dokrmení čtyři pyuráčci se při odstavení chovali standardně, podle popsanych zkušeností. Rychle se naučili přijímat potravu i svoje křídla. Po bytě doslova pořádali vlaštovčí přelety. Na druhé straně mne to přivedlo k poznání, že pyru je skvělý letec i akrobat. Vyhne se jakékoli překážce i u okna ihned pozná, že se nedá proletět. Jen se zrcadlem mají chvíli problém. Při večerním ochočování, kdy jsme celá rodina drželi na klíně papoušky, hladili je a povídali jim, spokojeně usínali. Jakmile si však jeden uvědomil, že mu nic nebrání v rozletu, v momentě seděli všichni čtyři na osvětlovací rampě pod stropem jako na hřadu. Prostě byli jako bratři v triku, co udělal jeden, udělali okamžitě ostatní.

Dva takto „ochočené“ papoušky si po Vánocích odvezly dvě jejich nové paničky Kristina Somerlíková a Pavla Hološková. Předávali jsme je trochu s výčitky svědomí, že nejsou tak krotcí, jak jsme si představovali. Ale za dva dny jsme se od jejich majitelů dozvěděli skvělé zprávy. Po oddělení se oba papoušci, kteří dostali jména Rudi a Robik, změnili k nepoznání. Během těch dvou dnů se z pyuráčků stali totální závisláci na své paničce. Na závěr mého článku bych rád uvedl jejich pohled na první měsíc společného života s ručně dokrmeným pyurou rodohlavým a současně jim oběma za tyto příspěvky poděkoval.

Já jejich poznatky mohu jen potvrdit. Po odchodu třetího pyuráčka z vánoční čtyřky k novým pánečkům, nám zbyl poslední. A protože, dcera vždycky každé hnízdo pojmenovala, po vzoru psích vrhů, jmény na stejné počáteční písmeno v abecedě, zůstalo tomuto poslednímu pyuráčkovu jméno Dobromila, zjednodušeně Dorka. Dorka po osíření odchodem svého posledního sourozence také okamžitě poznala, že její rodina jsme my lidé a podle toho se začala chovat. Změna jejího chování byla téměř okamžitá. Během několika dní se z ní stal úplný závislák, stejně jako z Rudího a Robika.

Ráno při krmení se nechá podrbat na hlavičce a při vkládání misek do klece vždycky něco zažvatlá, a protože je slušně vychovaná, překládám si to jako poděkování. Přestože pyru si umí pěkně zakřičet, svůj plný hlasový projev Dorka použila jen jednou a to když se jí snažila ulovit naše kočka. Přes den se občas pohybuje doma a Dorka jen zapíská, jako že „já jsem tady!“, ale ví, že její čas nastává až odpoledne, kdy přijde domů celá rodina. A tak se v klidu v kleci krmí, hraje si, popiskuje a nebo odpočívá. Po vypuštění se od lidského kamaráda nehne. Je pravdou, že z naší rodiny dává přednost mně, ale pokud nejsem v dosahu, je spokojená s kýmkoli. I Dorka má již nového pánečka, který se jí nemohl dočkat a věřím, že svoje zkušenosti mi také v budoucnu předá.

Pyruráčci jsou neúnavní průzkumníci. Jejich nejoblíbenější stanoviště je rameno, kde provádějí neustálou kontrolu citlivosti lidských uší, hrají si na potápění v dlouhých vlasech a milují veškeré přívěsky, řetízky a náušnice. Tak nevím, jestli nejsou vzdálení příbuzní s naší strakou. Dorka se účastní jakékoli lidské činnosti a je tak zvědavá, že je třeba velké obezřetnosti při vaření, žehlení a manipulaci s horkou vodou. Tekoucí voda je pro ni droga. Nejraději se účastní mytí kuchyňského nádobí, a jakmile uslyší téci vodu, je okamžitě u dřezu, hraje si s tekoucím pramínkem a stříká kolem sebe. Dorka moc rád čte noviny i časopisy, a to tak důkladně, že jednotlivá slova odděluje z článku zobáčkem. Kristina Somerlíková napsala, že je pyrura asi zkřížený s myší... Já bych tam viděl i nějaké znaky malé opičky, nejspíše kosmana. Prostě s pyruráčkem se nelze nudit.

Co se týče jeho vztahu ke dřevěnému nábytku, můžou být jejich budoucí majitelé bez obav. Pyrura respektuje pravidlo, že nábytek se neničí, aniž mu to někdo musí říkat. O to je větší jeho vytrvalost ve snaze zkoumat pánečkovo jídlo, což mnohdy vyžaduje větší obezřetnost. Jakmile Dorka uvidí, nějaké jídlo na stole, je tam také a hned se snaží ochutnávat. Když dostane kousek nějaké zeleniny nebo ovoce, doslova se vyžívá v jeho sešrotování. Jiné lidské jídlo snad ještě jen s výjimkou tvrdého bílého pečiva a piškotů, které miluje, papouškům nedávejte! Může jim to způsobit velké zdravotní potíže i smrt.

A jak je to s jejich učenlivostí? Mám dojem, že jsou na tom lépe s tou pohybovou než reprodukovací. Jakmile objeví nějakou lumpárnu, je doslova neúnavný v jejím opakování. Od chvíle, kdy objevila lidské zuby, tvrdošijně prosazuje opakované dentální prohlídky u svých pánečků. No a s mluvením? No žako to není a nikdy nebude! Naučí se opakovat své jméno, možná pár slov. Skvěle napodobuje jiné zvuky, pískat uměla týden po odstavu, mlaská, zkouší i napodobovat štěkot jorkšíra a pořád něco nesrozumitelného žvatlá. Snad čas ukáže, jak je to doopravdy s nadáním pyrur k reprodukování zvuků a lidské řeči.

Těm, kteří někdy uvažovali o pořízení si ručně dokrmeného pyrury jako mazlíka, mohu říct: „Neváhejte!“ Pyrura je malý, cenově dostupný, na péči nenáročný papoušek, který je svým exteriérem zmenšeninou velkých arů. Pyrura rudohlavý je méně nápadně zbarvený, ale jeho rudá čepička doslova září a zvýrazňuje jinak převážně zelené zbarvení. Jakoby říkala: „Já mám ohnivě a neposedné, ale přitom dobrácké srdíčko! Mluvením Vás asi moc nepobavím, ale zato Vám to vynahradím svými klaunskými kousky, neposedností a velkou oddaností!“

Ještě jednu zkušenost jsem s ručně dokrmenou samičkou pyrury získal. Po vpuštění do skupiny mláďat odchovaných pod rodiči, rychle přenesla svoji krotkost na celou skupinu tak, že se přes pletivo nechají podrbávat i většina ostatních.

Je jen škoda, že pyrura rudohlavý je celkem vzácný chovanec. Zním jen tři chovatele v ČR, kteří je chovají a odchovávají. Přeji pyrurovi rudohlavému lepší budoucnost a širší zastoupení jak v chovech, tak i v domácnostech jako rodinný společník.